

комплексний просторовий підхід і при вирішенні конкретних повсякденних завдань управління на локальному рівні.

Створення локальних ГІС дозволяє системно підійти до вирішення будь-якої територіальної задачі. Так, необхідна розробка просторової моделі даних, яка сприяла б вирішенню інформаційної підтримки управлінських рішень і аналізу міських територій для координування руху міського транспорту, створення інформаційної середовища при роботі підприємств, урахування плати за землю.

Один з важливих складових у розвитку територій – територіальне планування неможливо представити без ГІС, значення яких у цій сфері неможливо переоцінити (реалізують можливість постійної актуалізації необхідної документації, підтверджують наукову обґрунтованість пропозицій, тривимірного моделювання, моніторингу за землями і станом будівництва, екологічної ситуації, метеорологічної і пр.), являючи собою скорше обґрунтовану необхідність, ніж розкіш.

Таким чином, розвиток управління територіями неможливо без впровадження геоінформаційних систем як на державному, так і на локальному рівнях. ГІС на сьогоднішній день недостатньо розвинені і впроваджені на території України, але їх функціонування необхідно.

Тесленко Р. Ю., аспірант

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна*

НЕРІВНІСТЬ ТА ПРОТИРІЧЧЯ СУБ'ЄКТІВ ВЗАЄМВІДНОСИН МІСТА ЯК ПІДґРУНТЯ ДЛЯ ВИНИКНЕННЯ КОРУПЦІЇ

Сучасне капіталістичне місто можна охарактеризувати як складну систему взаємовідносин, основним результатом діяльності якої є створення нерівності та протиріч між суб'єктами, що беруть участь у цих взаємодіях. У контексті міської географії з певним характером взаємодій соціальних процесів і просторових форм, місто стає «родючим місцем» для накопичення несправедливості, яка в наших реаліях виникає багато в чому завдяки існуванню всеохоплюючої корупції.

Наявність різних дослідницьких підходів до аналізу поняття корупції свідчить про те, що вона є складним і багатоаспектним соціальним явищем. Корупція є характерною для всіх суспільств на різних етапах їх розвитку: у традиційних вона корениться в традиціях, нормах моралі і релігії, в сучасних – у господарському устрою та ринку.

Під корупцією розуміють діяльність осіб, що виконують певні функції, яка направлена на протиправне використання наданих їм повноважень для отримання матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг. В масштабах

міста доцільно використовувати класифікацію корупції з подальшим виділенням її суб'єктів, засновуючись на каналах її поширення, а саме: адміністративна корупція, пов'язана із функціонуванням органів влади та контролюючих організацій; ділова корупція, яка виникає як результат взаємодії бізнесу та влади, за допомогою якої підприємства вирішують власні проблеми; побутова корупція, яка передбачає взаємодію населення з різними інститутами і організаціями.

Існування корупції в місті, як і в будь-якому іншому соціальному утворенні, пояснюється тим, що вона ініціюється деякими органічними суперечностями. Першою є суперечність між формальною рівністю всіх суб'єктів міста та їх економічною, майновою чи соціальною нерівністю. Суб'єкт, який володіє більшою «могутністю», намагатиметься за певних ситуацій реалізувати її в обхід правових настанов за допомогою корупції. Існує також суперечність між вимогами дотримання норм законодавства і грошовими та іншими витратами у разі законослухняної поведінки. Саме тому в усьому світі існує проблема податків, які прагнуть обійти навіть найвищі посадові особи та, як правило, за допомогою корупції. Стосовно суб'єктів міста, як людей певного соціального і психологічного складу, виникає суперечність, з одного боку, між їх статусом, офіційними функціями, вимогами непідкупності та корисливими прагненнями – з іншого. Часто представники тих соціальних прошарків, які більше всього відчували на собі нерівність та були жертвами хабарництва, мають схильність при переході у владні структури до корупції.

Можна виділити наступні основні фактори відтворення корупції в місті: відсутність прозорості процедур міського управління, зокрема в частині державних закупівель; протиріччя місцевих еліт, що призводять до імітації формальних правил і процедур взаємодії в місті; часта зміна норм, цінностей і правил взаємодії суб'єктів міста, що полягає в слабкому адаптивному потенціалі до протидії корупції; негативні соціально-економічні умови функціонування міста, що породжують нерівність та обумовлені загальною ситуацією в країні; підвищене навантаження на інституційну інфраструктуру міста; відсутність дієвих механізмів з подолання корупції на рівні місцевого самоврядування.

Основними особливостями корупції, що впливають на її збереження в місті, є: деперсоналізованість, що виражається в нечіткому розумінні суб'єктів корупційної взаємодії; дистанційність, яка полягає в віддаленому характері надаваних корупційних послуг; непостійність, що розуміється як відсутність необхідності тривалої підтримки корупційних відносин; клановість, що будується на тісних особистих зв'язках суб'єктів міста; імітаційність інституційних взаємодій, що відбивається на якості виконуваних функцій соціальними інститутами міста.

Таким чином, місто є неоднорідним та складним соціальним середовищем, у якому суб'єкти взаємодії перебувають у певній нерівності та переслідують різні інтереси, що є основним підґрунтям для корупційних

зловживань. До загальних ознак корупції у місті можна віднести неформальність відносин, непрозорість дій, невизначеність управлінських процедур і практик. Це явище обумовлене ситуацією в країні в цілому, організацією управлінської діяльності у регіоні, а також рівнем соціально-економічного розвитку різних міських утворень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Корупція: теоретико-методологічні засади дослідження / керівник авт. кол. доц. І.О. Ревак. – Львів: ЛьвДУВС, 2011. – 220 с.

2. Невмержицький Є. В. Корупція як морально-етична проблема правоохоронних органів / Є. В. Невмержицький // Проблеми вдосконалення підготовки юристів. Професійні та морально-етичні проблеми: зб. матеріалів наук.-метод. конф., Київ, жовтень, 2008 р. – К., 2008. – С. 149–157.

Шепеленко І. П., канд. соціол. наук, доц.
*Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди, Україна*

УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМ МІСТОМ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС

Місто є однією з форм організації простору, одним з факторів формування та визначення меж регіону. Як форма організації простору, яка в даний час трансформується, місто набуває нових рис і властивостей. Місто являє собою широку урбанізовану зону, складну систему з багаторівневими зв'язками і відносинами, що виникають між її різними елементами, які самі по собі є громадськими організаціями, що мають свої закономірності існування і тенденції розвитку.

Соціальний розвиток у містах, з одного боку, виступає частиною соціального розвитку суспільного цілого, детермінований суспільством. З іншого боку, соціальні процеси в місті мають свою специфіку, закономірності розвитку. Тому соціологічні дослідження соціальних процесів, які притаманні спільноті сучасного міста, становлять науковий та практичний інтерес.

Сучасне місто ґрунтовно досліджується представниками різних галузей науки. Методологічні підходи до визначення сутності міста як соціальної системи ґрунтуються на працях німецьких вчених з регіональної економіки: Й. Тюнена, А. Вебера, О. Крісталлера. Розроблена ними теорія регіонального штондорта (можливість отримання економічної переваги у разі врахування просторового фактора розміщення – алокації) має місце і широке поширення і на даний час в багатьох європейських державах. Територія визнається конкурентоспроможною не тільки внаслідок близькості джерел сировини, ринків збуту, але і в залежності від якості робочої сили, комфортного та безпечного оточуючого середовища, спроможності населення і, перш за все, влади до інновацій, використання в системі управління законів менеджменту.